

תקציר

התפרצות נגיף הקורונה השפיעה על חיי היומיום של ילדים ברחבי העולם ובארץ. בתי ספר וגני ילדים נסגרו לתקופות ארוכות, מפגשים משפחתיים בוטלו, והילדים שהו בבתיהם עם המשפחה הגרעינית בלבד. במחקר זה בחנו את סוגי הפעילויות האורייניות המסורתיות והדיגיטליות בהן היו מעורבים ילדי גן בבית, את משך הזמן של פעילויות אלה לפני משבר הקורונה ובעקבותיו, את מידת מעורבות ההורים בפעילויות אלה עם ילדיהם, ואת הערכת ההורים את רמת ניצני אוריינות הילד. בדיקה זאת נעשתה בחברה היהודית והערבית בישראל, חברות שקיים ביניהן פער חברתי-כלכלי ודיגיטלי ונערכה השוואה ביניהן. במחקר השתתפו 134 הורים מהחברה הערבית המוסלמית, ו-154 הורים מהחברה היהודית מישובים שונים בארץ, שגויסו באמצעות הגנות בגני טרום-חובה וחובה. ההורים מילאו שאלון דיגיטלי, שכלל פרטים דמוגרפיים, מידע על האוריינית במשפחה, אמונות ההורה לגבי אחריותו לטיפוח אוריינות הילד, שאלות לגבי משך זמן הפעילויות האורייניות היחידניות של הילד, הפעילויות המשותפות עם ההורה, לפני משבר הקורונה ובמהלכו. הפעילויות אליהן ההורים התבקשו להתייחס היו מסורתיות (ללא מסך) ודיגיטליות (עם מסך). בנוסף, הם התבקשו להעריך את רמת ניצני אוריינות הילד. ממצאי המחקר הראו, שמשך זמן הפעילות האוריינית המסורתית והדיגיטלית היה ארוך יותר בתקופת הקורונה מאשר בתקופה שלפניה בשתי החברות. ילדי המיזב הבינוני הקדישו זמן ארוך יותר לפעילות יחידנית דיגיטלית, מאשר ילדי המיזב הנמוך לפני הקורונה ובזמן הקורונה. כמו כן, הם עסקו בפעילות יחידנית מסורתית בתקופת הקורונה יותר מילדי המיזב הנמוך. הורי הילדים מהמיזב הבינוני בחברה הערבית דיווחו, שילדיהם הקדישו זמן ארוך יותר לפעילות דיגיטלית יחידנית בזמן הקורונה לעומת אלה מהמיזב הנמוך. הבדלים אלה לא עלו בחברה היהודית. הורים מהמיזב הבינוני בחברה היהודית העריכו את רמת ניצני אוריינות הילד כגבוהה יותר מזאת של ההורים מהמיזב הנמוך ברב המדדים. דפוס דומה עלה בחברה הערבית לגבי חלק מהמדדים. בשתי החברות הערכת רמת ניצני אוריינות הילד נמצאה גבוהה יותר לגבי ילדי גן חובה לעומת ילדי גן טרום-חובה. כמו כן, בשתי החברות נמצאו קשרים חיוביים מובהקים בין משך כל הפעילויות, המסורתיות והדיגיטליות, הן היחידניות והן המשותפות. הערכת ההורים את רמת ניצני האוריינות נמצאה קשורה חיובית לגיל הילד, למיזב החברתי-כלכלי של משפחתו, ולמשך הזמן בו הוא עסק בפעילות מסורתית יחידנית. ניתוחי הרגרסיה הראו שהמיזב החברתי-כלכלי בחברה הערבית מסביר את משך זמן הפעילות המסורתית היחידנית והמשותפת בתקופת הקורונה, וכן את הפעילות הדיגיטלית היחידנית בתקופת הקורונה ולפניה. במשפחות ממיזב בינוני משך זמן הפעילות האוריינית היה ארוך יותר. לעומת זאת, בחברה היהודית המיזב החברתי-כלכלי לא הסביר את משך זמן הפעילות האוריינית בתקופות השונות. בשתי החברות הערבית והיהודית קבוצת הגיל לא תרמה להסבר השונות של משך זמן הפעילות האוריינית אולם, היא כן תרמה להערכת ההורה את רמת אוריינות הילד בשתייהן. המיזב החברתי-כלכלי תרם בחברה הערבית להסבר השונות בהערכת ההורה את רמת אוריינות הילד רק בחלק מהמדדים, ואילו בחברה היהודית המיזב תרם להסבר שונות זאת כמעט בכל המדדים. הדיון מתייחס לממצאי המחקר המרכזיים, למגבלות המחקר ולהשלכותיו.

